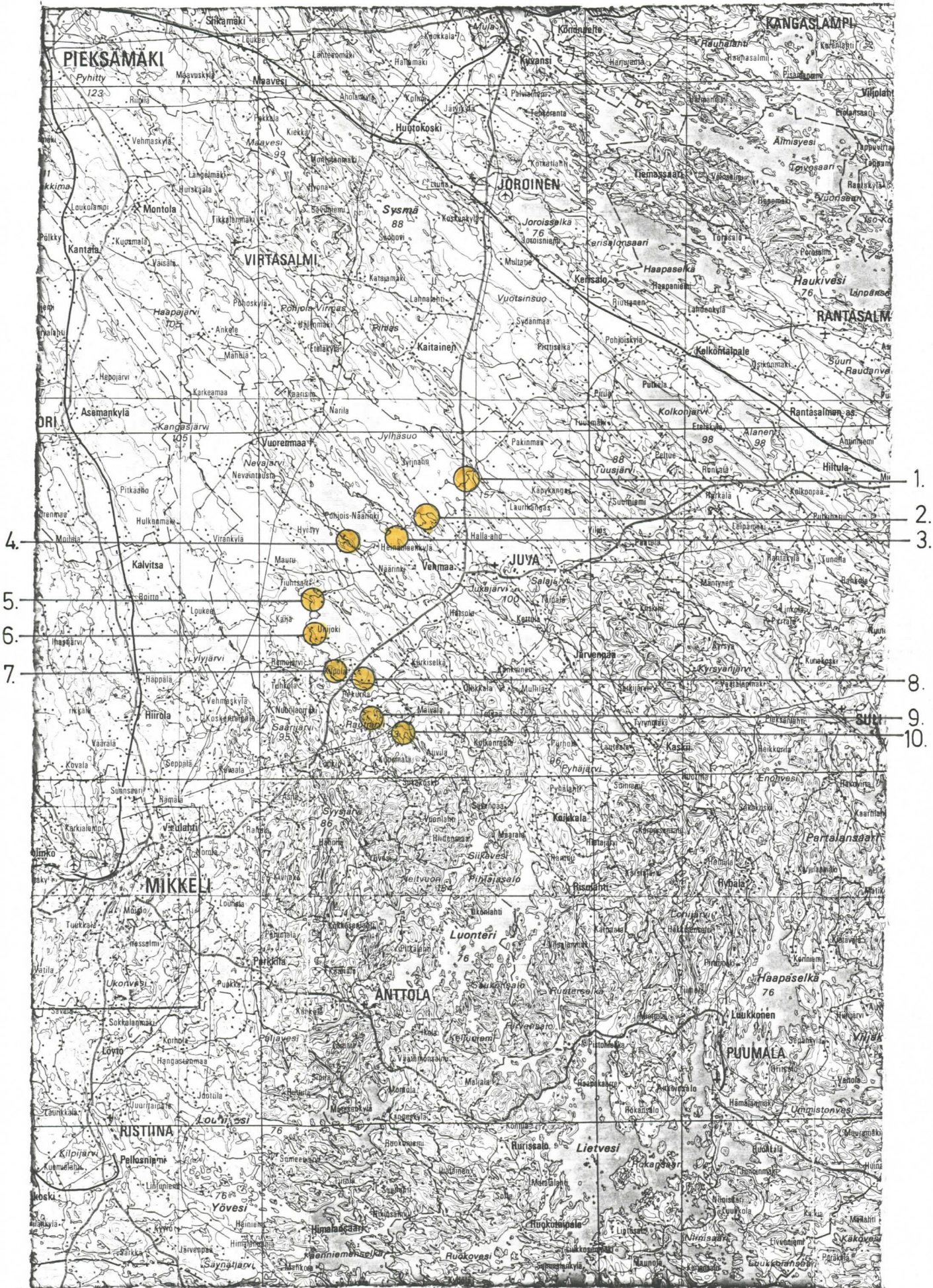

tallennettu Henke -
Rekiin 21.7.1999
Jeani Prehti

I MAAILMANSODAN AIKAISET PUOLUSTUS-
VARUSTUKSET JUVAN KUNNASSA

Pentti Gruner
ja
Hannu Poutiainen

I MAAILMANSODAN AIKAISET PUOLUSTUSVARUSTUKSET JUVA KUNNASSA

I	Johdanto	2
II	Historiallinen tausta	2
III	LINNOITUSTYÖT JUVAN PITÄJÄSSÄ	4
III.1	Rautjärven - Lumpeisen -välinen alue	5
III.2	Taikinajoen varustukset	5
III.3	Loukeenvuoren varustukset	5
III.4	Sääksjärven varustus	5
III.5	Kivijärven - Sarkasen linnoitus	6
III.6	Matkuslampien alueella sijaitsevat varustukset	6
III.7	Miehistöparakit Juvalla	6
III.8	Venäläisten sotilaiden ja paikallisten työntekijöiden majoitus	7
III.9	Linnoitustöihin liittyneet tiet Juvalla	7
III.10	Miehistösuojat ja muut maahan upotetut rakenteet	8
III.11	Alueen metsänkäsittely linnoitustyön yhteydessä	9
III.12	Edustavimmat Juvalla sijaitsevista kohteista	9
IV	VARUSTUSTEN RAIVAUS JA KARTOITUS v. 1992	9

LIITE 1. SILMÄYS VENÄLÄISTEN LINNOITUSTÖIDEN
ILMENEMISEEN SUOMEN LEHDISTÖSSÄ

LIITE 2. VÄINÖ LIPSASEN HAASTATTELU JUVAN
KAIHUNMÄEN KYLÄSSÄ KOIVUAHON TILALLA 27.7.1992

LIITE 3. VUONNA 1910 SYNTYNEEN VÄINÖ TARKIAISEN
HAASTATTELU KAURAMÄEN TILALLA JUVAN KUNNAN
NÄÄRINGIN KYLÄSSÄ 20.8.1992

LIITE 4. VUONNA 1908 SYNTYNEEN JA JUVAN PITÄJÄN
VEHMAAN KYLÄSSÄ ASUNEEN VILJO PAASOSEN HAASTATTELU
1.10.1992

LIITE 5. HILJA KILKIN HAASTATTELU 29.10.1992.
Täydentäviä tietoja Juvan lehdessä 16.12.1990
olleeseen kirjoitukseen

LIITE 6. HILJA KILKKI MUISTELEE. KESÄ 1917
(kirjoitus Juvan lehdessä 16.12.1990)

LIITE 7. Karttaliitteet

LIITE 8. Valokuvaluettelo

LIITE 9. Kohdeluettelo

I JOHDANTO

Juvan kunnassa sijaitsevien I maailmansodan aikaisten puolustusvarustusten raivaus ja kartoitus tuli esille syksyllä 1991. Museoviraston aluesuunnittelijan Hannu Poutiaisen ja työnjohtaja Arvo Lapin tarkastuksissa todettiin, että mm. Pekurilanjoen tuntumissa oli sellaisia kohteita, jotka soveltuisivat museoviraston velvoiteyöllistämiskohteiksi. Kevään ja kesän 1992 kohteita etsi lisää museoviraston työnjohtaja Pentti Gruner. Lisäksi uusia kohteita tuli tietoon nuorisosihteerä Vuokko Ikosen ilmoittamina.

Vastaavana työnjohtajana toimi Pentti Gruner. Muut työntekijät (4 henkilöä) olivat velvoitetyöllistettyjä, joista työhön osallistuvana työnjohtajana oli rakennusinsinööri Pentti Kiiskinen.

Raivauksen jälkeen kohteesta tehtiin yleiskartta 1:2000 ja puolustusvarustuksista tehtiin yksityiskohtaisempia mittauksia ja silmä-määräisiä havaintoja (mm. olennaisimmat mitat - pituus, leveys, syvyys).

Työllistämiskohteen toteuttamista valvoi aluesuunnittelija Hannu Poutiainen museoviraston Mikkelin toimipisteestä. Museoviraston rakennushistorian osaston tutkija Ulla-Riitta Kauppi on toiminut hankkeessa asiantuntijana.

II HISTORIALLINEN TAUSTA

1900-luvun alussa, suursodan käydessä yhä todennäköisemmäksi, alkoivat venäläiset rakentaa uusia linnoituksia Suomenlahden rannikolle. Niiden tehtävänä oli estää vihollislaivojen liikkuminen Suomenlahdella, toimia maalinnoituksina mahdollisia maihinnousuja vastaan sekä tukea ja suojata omaa laivastoa.

Sodan syttyessä 1914 sai Suomeen sijoitettu 22. AK tehtävän keskittyä karjalan kannakselle puolustusasemiin, mikäli saksalaiset yrittäisivät sitä kautta Pietariin. Tilanne muuttui kuitenkin nopeasti, ja sodan syttyä Suomeen muodostettu 42. AK sai tehtäväkseen Suomenlahden lounaisosan ja Pohjanlahden suojelun ja vartioinnin. Venäläiset arvelivat, että saksalaiset suorittaisivat maihinnousun Hangon ja Tornion välisellä rannikko-osuudella. Hankoniemeä itäisempi rannikkoalue oli venäläisten tulkinnan mukaan niin hyvin linnoitettu, että maihinnousua ei siellä yritettäisi.

Venäläiset eivät niinkään pyrkineet estämään mahdollista maihinnousua Suomen länsirannikolla kuin hidastamaan sitä. Tätä varten rannikolle rakennettiin joitakin torjuntavarustuksia. Näiden lisäksi venäläiset päättivät rakentaa sisä-Suomeen kolme linnoitusketjua. Kaksi läntisintä asemaa oli tarkoitettu viivytystaisteluihin ja kolmas, Karjalan kannakselle rakennettava asema, torjuntaan ja uuteen offen-

siiviin.

Siihen, miksi venäläiset päättivät ryhtyä viivytysodankäyntiin ja torjuntaan vasta Kaakkois-Suomessa, oli useita syitä:

1. Venäläiset pyrkivät heikentämään ja kuluttamaan hyökkäävän vihollisen voimia mahdollisimman paljon ennen torjuntaa.
2. Hyökkääjän huoltoyhteydet pitenisivät, kun taas puolustajien reservit ja huolto olisivat lähempänä.
3. Venäläiset eivät luottaneet suomalaiseseen väestöön - he pelkäsivät suomalaisten nousevan kapinaan saksalaisten noustessa maihin.
4. Suomen rannikko olisi pituutensa takia vaatinut liian paljon miehiä sitä puolustamaan; keskittämällä puolustus sisämaan vesistökauppeihin ja itään johtavien teiden yhteyteen miehistöä voitiin siirtää tärkeämmille rintamille.

I viivytysasema noudatti linjaa Valtimo - Rautavaara - Nilsinä - Kuopio Karttula - Vesanto - Viitasaari - Saarijärvi - Ähtäri - Virrat - Ruovesi - Nokia - Vesilahti - Urjala - Tammela ja Loppi. Tampereen - Lopen alue oli tämän aseman parhaiten linnoitettu; alueen tiet oli varustettu useilla peräkkäisillä kenttälinnoituksilla.

II viivytysasema sijaitsi linjalla Eno - Joensuu - Savonranta - Savonlinna - Juva - Mikkeli, josta läksi kaksi haaraa: läntinen linjalle Mäntyharju - Jaala - Iitti - Elimäki - Anjala - Kotka; itäinen linjalle Ristiina - Suomenniemi - Savitaipale - Lemi - Luumäki - Ylämaa - Säkkijärvi. Näistä parhaiten varustettiin Mäntyharjun - Kotkan sekä Ristiinan - Säkkijärven alueet.

III asema (varustettu taka-asema) sijaitsi linjalla Ihalanjoki - Elisenvaara - Jääski - Rättijärvi - Juustila - Viipuri.

Ennen I maailmansotaa linnoituslaitteet olivat pääasiassa maan pinnalle rakennettuja isoja kivi-, maa-, betoni- ja teräsrakennelmia, joihin oli sijoitettu sekä "elävää voimaa" että tykistöä. 1800-luvun lopun nopea asetekninen kehitys teki nämä linnoitukset vanhentuneiksi suursodan alkuun mennessä. Nyt oli tärkeää hajauttaa miehistö erilleen ja pieniin yksiköihin sekä suojautua kaivautumalla maahan, koska tykistöase pystyi tarkalla ja tehokkaalla tulella helposti tuhoamaan kiinteät maanpinnalla sijaitsevat rakennelmat. Lisäksi kasvanut tarve siirrellä joukkoja paikasta toiseen pakotti muuttamaan linnoituslaitteiden luonnetta. Tämä johti kahdenlaisten linnoituslaitteiden syntymiseen.

Kenttälinnoitukset rakennettiin taktisest maaston parhaiten sopiviin kohtiin kaivamalla maahan taistelu- ja yhdyshautaverkosto sekä miehistösuojat. Kiinteitä betoni- yms. rakenteita ei juuri esiintynyt; varustukset pyrittiin rakentamaan paikalla olevista aineksista. Tykistö sijoitettiin sopiviin kohtiin selustaan, missä se oli suojassa vihollisen tykistöltä. Oman tykistön oli kuitenkin pystyttävä hallitsemaan sille tarkoitettua torjunta-alueita.

Hajautetut kiinteät linnoituslaitteet olivat oikeastaan vanhan aikaisten kiinteiden linnoitusten ja kenttälinnoituksen yhdistelmä. Periaate oli rakentaa teräksestä ja betonista varustukset, jotka sijaitsivat niin kuin kenttälinnoitteissa.

Suomenlahden rannikolle venäläiset rakensivat kiinteitä linnoituslaitteita, mm. Viipurin linnoituksen ja Helsingin linnoituksen. Sisämaahan taas rakennettiin kenttälinnoituksia. Sisämaan kenttälinoitusten sijoitukseen ja rakenteeseen vaikuttivat mm. seuraavat

seikat:

- linnoittamisessa oli keskityttävä lounais- ja länsirannikolta itään vievien teiden puolustuksen varmistamiseen.
- jalkaväen merkitys oli suurin - ratsuväellä ei katsottu olevan edellytyksiä toimia.
- linnoittamisessa oli hyödynnettävä sellaista maastoa, joka ilman varustuksiakin oli puolustukseen sopiva.
- vesistöt oli hyödynnettävä linnoittamisessa; tärkeintä oli varustaa vesistöjen väliset kapeikkokohdat.
- järvien jäätyminen mahdollisti varustusten kiertämisen, mutta pak-sujen hankien katsottiin tasoittavan tilannetta.
- metsät vaikeuttivat hyökkääjän joukkojen ryhmittymistä ja etene-mistä maanteiden ulkopuolella.
- maaston kalliisuus ja pohjaveden korkeus vaikeutti paikoin lin-noit-tamista.

Sisämaan linnoittaminen lienee alkanut vuodenvaihteessa 1915 - 1916, ja rakentamisen huippu ajoittui kevääseen ja kesään 1917, jolloin noin 30.000 työntekijää kaivoi ja louhi varustuksia. Työt etenivät kuitenkin varsin verkkaisesti, koska venäläistä upseeristoa oli vain vähän suunnittelemassa ja valvomassa toimintaa. Venäläisistä eivät edes rivimiehet tehneet rakennustöitä, vaan hekin pitäytyivät koko-naan töiden valvomisessa.

Rakentajien motivaatio työhön oli heikko, vaikka työntekijät olivat-kin pääosin vapaaehtoisia. Tosin pakko-otantaakin tapahtui, ja näin muodin myös karkaamisia. Työt olivat enimmäkseen päivätöitä, mutta loubintatyöt suoritettiin pääsääntöisesti urakalla.

Suurin osa linnoitustöistä jäi kesken syksyn 1917 Bolsevikki-vallan-kumouksen takia.

Yksittäisen kenttälinnoituksen tehtävänä oli täyttää sille taktises-ti määrätty tehtävä, joka pääsääntöisesti oli tieyhteyden katkaise-minen ja siten vihollisen etenemisen estäminen ja hidastaminen. Tiealueen varmistamisen lisäksi pyrittiin estämään varustuksen kier-täminen.

Kenttälinnoitusten aseistuksena oli kiväärien ohella konekivääreitä ja miinanheittämiä. Lisäksi venäläiset rakensivat huoltoteitä lin-noitusten selustaan - sopiville maastokohdille ja etäisyyksille juoksuhaudoista - kenttätykistöä varten.

Karkeasti esitettynä kenttälinnoitus oli seuraavanlainen. Lyhyehköjä taisteluhaudan pätkiä oli osittain limittäin kaivettuina puolustajan kannalta edullisilla maastokohdilla. Taisteluhautoista lähti yhdys-hautoja taaempiin taisteluhautoihin, joita saattoi olla kolmekin jaksoa peräkkäin - mikäli puolustettava kohde oli tärkeä. Tällöin miehistösuojat sijaitsivat pääsääntöisesti takimmaisen varustuksen yhteydessä. Vähemmän tärkeillä kohteilla oli kaivettu vain soikio-mainen varustus - etuosa vastasi ampumahautaa ja takaosassa oli yh-dyshauta - sekä miehistösuoja. Hieman taisteluhautojen takana si-jaitsi poteroita miinanheittämiä varten. Konekiväärit sijaitsivat ampumahaudan yhteydessä. Taisteluhautojen eteen kuului rakentaa puista ja piikkilangoista esteitä.

Kansalaissodan aikana punaiset pystyivät osittain hyödyntämään ase-miensa ja muodostuneen rintamalinjan vuoksi venäläisten rakentamia linnoituslaitteita. Varustuksista oli suurta haittaa valkoisille joukoille; niitä oli erittäin vaikea valloittaa suorilla hyökkäyk-sillä, joten ne täytyi saarrosta ja kiertää.

Kansalaissodassa punaiset hyödynsivät lähinnä Tampereen, Vääksyn ja Mäntyharjun ympäristössä sijainneita varustuksia.

Muun myöhemmän sotilaallisen hyödyntämisen kannalta sisämaahan ra-kennetut varustukset olivat suomalaisille sotilaallisesti merkityk-settömiä. Sensijaan osa rannikolle rakennetuista varustuksista sopi Suomen rannikon puolustukseen hyvin. Rannikkotykistö jäi suomalais-ten haltuun miltei vahingoittumattomana ja oli sittemmin, talvi- ja jatkosodan aikana, tärkeä osa etelärannikon puolustusta

III LINNOITUSTYÖT JUVAN PITÄJÄSSÄ

Juvalle tehtyjen kenttälinnoitusten tarkoituksena oli viivyttää vi-

hollisen etenemistä matkalla Savonlinnaa kohti. Samalla myös Puumalaan ja Sulkavalle johtava tie saatiin suojustua. Rantasalmelle, Juvan pohjoispuolelle, rakennettiin myös varustuksia hidastamaan vihollisen kulkua Joroisten ja Varkauden suunnasta Savonlinnaa kohti.

Varustusten sijainnista Juvalla voidaan esittää seuraavaa. Vuoden 1916 tienoilla Juvan kirkolle johti maantie Mikkeliin, Kalvitsan, Pieksämäen ja Varkauden suunnista. Juvalta oli mahdollista jatkaa maanteitse Savonlinnaan tai Puumalan kautta Ruokolahdelle. Venäläiset pyrkivät nähtävästi linnoittamaan kaikki em. tiet.

Pieksämäeltä ja Kalvitsasta tulevien teiden liepeiltä ei kuitenkaan ole löytynyt taisteluhautoja, eivätkä paikkakuntalaisetkaan tiedä niitä olleen. Asiaan on sikäli aiheellista kiinnittää huomiota, että vain muutaman kilometrin päässä Pieksämäentiestä sijaitseva Jyrinanon tie - kapea ja vähän käytetty - on varsin vahvasti linnoitettu. Samoin kahden puolen Kalvitsantieta kulkevat pikkutiet on linnoitettu. Mainittakoon kuitenkin, että venäläiset lienevät rakennuttaneet tien Kalvitsan asemalta Juvan Nääringin kylään.

III.1 Rautjärven - Lumpeisen -välinen alue

Juvalla oli rakennettu varustuksia erityisesti Mikkelistä päin tulevan vihollisen varalta. Mikkeli-Juva -tie oli varmistettu Pekurilanjoen pohjoisrannalla kahdella katkonaisella ampumahautaketjulla, jotka sijaitsivat tien välittömässä läheisyydessä. Tien itäpuolella sijainneet varustukset ovat osin tuhoutuneet; tosin ylempänä Kilpolanmäen rinteellä on säilynyt takimaisia varustuksia. Tien länsipuolella olevat varustukset ovat suurelta osin ehyitä; vain valtatie 5:n kohdalla ja vieressä ollut taisteluhauta on tuhoutunut.

Pekurilanjoen itäpuolella, kapeissa vesistökohtissa sijaitsee useita lyhyitä, erillisiä taisteluhautoja. Niillä on pyritty estämään Pekurilanjoen suulla olevien varustusten kiertäminen. Näistä Rautjärven koillisrannalla olevista varustuksesta on pääosa säilynyt, mutta osa on jäänyt kesämökkien alle tai tuhoutunut maanmuokkauksen yhteydessä.

Pekurilanjoen suistosta luoteeseen sijaitsee toinen, Pekurilanjoen koillisrannalle rakennettu linja, jonka Luikujärvi katkaisee. Luikujärven pohjoispuolella varustukset jatkuvat Unijoen pohjoisrannan tuntumassa aina Lumpeiselle saakka. Ko. varustukset ovat melko luonnontilaisia, ja tietyvästi vain Kilpola-Tuhkala -kylätien vieressä olleita kaivantoja on täytetty.

III.2 Taikinajoen varustukset

Lumpeisen pohjoispuolella, reilun kilometrin päässä edellisistä, on myös varustus. Se sijaitsee pienen, Kalvitsantiestä eroavan kylätien molemmin puolin Taikinajoen itärannalla. Varustuksella on pyritty katkaisemaan mahdollinen kierto liike tätä kautta

III.3 Loukeenvuoren varustukset

Vuorenmaan ja Nääringin kylän välisen tien varmistavat varustukset rakennettiin hidastamaan lännestä etenevää vihollista. Kylätien molemmin puolin on kaivettuja ja louhittuja, lyhyehköjä varustuksia useita kappaleita. Maaston korkeuserojen hyödyntäminen oli alueella varsin helppoa; itse Loukeenvuori on alueen korkempia paikkoja, ja siten otollinen linnoituskohte. Kylätien eteläpuoliset varustukset ovat vielä kohtuullisessa kunnossa, mutta pohjoispuolella, Loukeenvuoren rinteillä sijaitsevat varustukset ovat osin tuhoutuneet maanmuokkauksen ja alueelle rakennettujen lentomajakan rakennustöiden yhteydessä.

III.4 Sääksjärven varustus

Lyhyt Sääksjärven rantaan kaivettu varustus, jonka tarkoitus lienee ollut estää talviaikana mahdollisesti tapahtuva kierto liike järven kautta.

III.5 Kivijärven - Sarkasen linnoitus

Varustusten tarkoitus on ollut hidastaa vihollisen etenemistä Piekämäen suunnasta (vrt. kohtaan varustusten sijainti Juvalla). Alueen varustukset poikkeavat muista Juvalla rakennetuista varustuksista huomattavasti. Useimmissa muissa Juvan varustuksissa puolustuslinjat on rakennettu joko sopivan vesiesteen (joki), tai harjanteiden ja mäkien tarjoamiin, helpommin puolustettaviin paikkoihin. Kivijärven ja Sarkasen alueella maasto on kuitenkin melko tasaista, eikä torjuntasuunnassa ole sopivia jokia. Ilmeisesti juuri siksi puolustusvarustuksille on haettu syvyyttä. Kuosmalan varustukset ovat kolmeen tasoon, noin 100 metrin välein kaivetut samansuuntaiset taisteluhaudat, joita yhdistää kaksi, osin kolme samansuuntaista yhdyshautaa. Kylätien eteläpuolella on hieman kevyemmin rakennettu, Kuosmasenlammen katkaiseva ampuma- ja yhdyshautojen ketju. Alueen varustukset yhtä poikkeusta lukuunottamatta kohtuullisessa kunnossa, varsinkin Sistolä -nimisellä tilalla sijaitseva varustus on ehyt kokonaisuus, tosin aikoinaan matalaksi kaivettu.

III.6 Matkuslampien alueella sijaitsevat varustukset

Pohjoisin Juvalla nyt löytynyt varustus sijaitsee noin 7 kilometriä Juvan kirkonkylän pohjoispuolella. Tämän Ylä-Matkuslammen katkaisevan taisteluhautaketjun tarkoitus on ollut hidastaa sekä pohjoisesta, Varkauden suunnasta, että lännestä, Virtasalmen suunnasta lähestyvää vihollista. Ilmeisesti suuri osa varustuksista on tuhoutunut Valtatie 5 rakentamisen yhteydessä 1950-luvun lopulla. Tosin Matkuslammen länsipuolinen varustus on melko hyvin säilynyt. Varustukset sijaitsivat molemmin puolin vanhaa Varkaudentietä. Ne on kaivettu soistuneen alueen kaakkoispuolella sijaitseville harjanteille. Noin puoli kilometriä taisteluhautojen selustaan, Rantakumpu nimisellä mäellä sijaitsee maanhan kaivettu matala, suorakaiteen muotoinen kaivanto/vallitus (rakennelmaa ei ole merkitty taisteluhautakarttoihin, koska sen tarkoitus ei ole selvillä; rakennelma saattaa kuulua I maailmansodan rakennelmiin, se saattaa olla myös Kustaan sodan aikainen, mahdollista on myös että sillä ei ole mitään tekemistä puolustusvarustusten kanssa).

III.7 Miehistöparakit Juvalla

Venäläiset rakennuttivat sotilaille miehistöparakkeja useampien linnoitusten selustaan, noin 1 - 2 kilometriä ampumahautoista. Usein parakkeja oli kaksi vierekkäin, lisäksi upseereille oli paikoin omat, pienemmät ja paremmat parakit. Rakennukset pystytettiin maapohjalle, ilman kivijalkaa. Parakeissa oli puurunko ja lautavuoraus, lämmitys kamiinoilla. Ainoan tarkasti paikannetun parakin pohjamitat Ala-Matkuslammen eteläpuolella olivat 23x8 metriä; todennäköisesti muutkin parakit olivat suunnilleen samankokoisia. Suomen valtio myi huutokaupalla nämä rakennukset itsenäistymisen jälkeen.

Eteläisin tietoon tullut sijaintipaikka on Murtoisten kylässä, Valkolan tilan pohjoispuolella - pellon laidassa sijaitsi kaksi parakia. Seuraava paikka, missä parakkeja oli, sijaitsee Tuhkalan kylässä, parakkikankaana tunnetulla maa-alueella. Täällä oli aikoinaan puolenkymmentä majoitus ja huoltorakennusta. Seuraavat parakit si-

jaitsivat Nääringin kylässä Kauramäen ja Hännilän tilojen peltojen lounaispuolella. Yhteensä täällä oli ilmeisesti neljä majoitus- ja huoltorakennusta. Vehmaan kylän lähellä, sen länsipuolella Vilponruhmussa, sijaitsi ainakin yksi parakkirakennus. Vanhan-Varkauden tien ja Sarkasjärven välissä, Sarkasenkankaalla sijaitsi ainakin kaksi parakkirakennusta. Viimeinen parakki sijaitsi Ala-matkuslammen eteläpuoleisella rinnekankaalla. Ainoastaan viimeisen parakin paikka on todettu tarkasti maastossa. Muiden sijainti perustuu lähinnä haastattelemalla saatuun tietoon, joten tarkkuus ei ole huippuluokkaa. Ilmeisesti ainakin Kilpolan kylässä on sijainnut aikoinaan parakkeja, joiden sijainnista ei ole toistaiseksi tietoja.

III.8 Venäläisten sotilaiden ja paikallisten työntekijöiden majoitus Juvalla

Linnoitustöiden alkaessa venäläiset valitsivat linnoitettavan alueen lähistöltä taloista ja torpista itselleen majoituspaikat. Talon isäntävältä ei juuri lupia kysely. Venäläiset yksinkertaisesti ilmoittivat, mikä osa talon huoneista tuli heidän käyttöönsä. Myös aitta yms rakennukset joutuivat usein sotilaiden käyttöön. Eikä sovi unohtaa venäläisten hevosten varsin suurta määrää; nekin sijoitettiin yksityisiin talleihin ja navetoihin.

Upseerit valitsivat luonnollisesti alueen vauraimmat talot majapaikokseen, joihin perustivat "esikuntansa". Puhelin oli jo tuolloin tärkeä yhteysväline, joten talot joissa oli puhelinkone, joutuivat automaattisesti majoittamaan venäläisiä. Venäläiset vetivät myös itse puhelinjohdot tarpeen vaatiessa. Muita majoittautumiseen liittyviä toimia olivat yksityisten laitumien ja rehujen jonkinasteinen pakko-ottaminen, myös muutamia hevosia tiedettiin otetun väkisin.

Venäläisten paikallisia "esikuntia" olivat haastattelutietojen perusteella seuraavat talot: Kaihummäen Laitila, Nääringin Kauramäki, Murtoisten Valkola ja Kilpolan Rantala. Haastatellut puhuivat näistä "esikuntaupseereista" yleensä käyttäen vänrikin arvoa, mutta myös arvot santarmi ja tentsikka mainitaan. Nuorehkoja upseereja yhtäkaikki.

Miehistöä ja kauempaa saapunutta työvoimaa oli majoitettu mahdollisesti ainakin seuraaviin taloihin ja torppiin: Vehmaisten Pekkalaan, Jaakkolaan ja Matkuslammelle, Nääringin Hännilään, Koljoon ja Heinämälle, Maivalan Joenmäkeen, Tuhkalan Unijoelle sekä Pekurilan Luikulaan ja Pekurilaan.

Todennäköisesti majoituspaikkoja on ollut useampia, toisaalta edellämainitut paikatkaan eivät välttämättä pidä täysin paikkaansa. Venäläisiä lienee ollut Juvalla kaikkiaan 100 - 200 henkeä, joskin luku on vain karkea arvio ja perustuu lähinnä vanhoihin kertomuksiin. Suomalaisien työntekijöiden määrästä ei ole mitään tietoa.

III.9 Linnoitustöihin liittyneet tiet Juvalla

Venäläiset rakennuttivat varustuksia myötäilevän, 1-5 kilometriä näiden selustassa sijaitsevan huoltotieverkoston Juvalla. Täysin valmiiksi nämä tiet eivät tulleet ennenkuin linnoitustyöt loppuivat. Lisäksi venäläiset ilmeisesti rakensivat Nääringin ja Kalvitsan välisen, aikaisemmin keskeneräisen maantien valmiiksi. Näille teille paikalliset ihmiset antoivat nimiä kuten Ryssäntie, Ryssänlinja ja Valtion tie.

Huoltotie alkaa Rantasalmen Kolkontaipaleen rautatieasemalta, josta se Pahakkalan ja Mäkiähen kautta kulkee Hampunjoelle ja yhtyy vanhaan Juva-Varkaus -tiehen. Tästä Vehmaaseen on suora ja vanhempi tie, joten ryssäntien rakentaminen jatkui Vehmaasta Heinämäen kautta Näärinki-Kalvitsa -maantielle. Loppuosassa kyseistä osuutta kulkee kaksi rinnakkaista tienpätkää. Tästä noin kilometri Kalvitsaan päin, Heikanmäen kohdalta, Ryssäntie jatkui Taikinmäen kautta, Pöyhölmäen länsipuolelta suoraan kohti Kilpolanmäkeä ja vanhaa Juva-Mikkeli -maantietä.

Jostain Kilpolanmäen paikkeilta lähti Ryssäntie länteen kohti Unijoen varustuksia ja parakkikangasta. Tämän tien sijaintia ei ole toistaiseksi pystytty tarkemmin selvittämään. Toinen tie, jonka tiedetään olleen ainakin rakenteilla - vain alkupätkän tarkempi sijainti on tiedossa - alkaa Kettulan kylän koulun länsipuolelta ja suuntautuu Hatsolan Viiranmäen kautta kohti Kilpolanmäkeä. Näiden lisäksi ainakin Rautjärven varustusten selustaan on rakennettu Ryssäntie, joka alkaa Maivalan kylätiestä Pihlajamäen eteläpuolelta ja kulkee Murtoisten Valkolan kautta kohti Oravasalmea.

Rakenteeltaan tiet olivat melko heppoisia ja soveltuvuus raskaahkole haultoliikenteelle ainakin kesäaikaan enemmän kuin kyseenalaista. Tosin talvikäytössä ne olisivat kyllä toimineet. Karkeasti rakennustoimenpiteet lienevät olleet seuraavia. Puut kaadettiin mahdollisimman lyhyeen kantoon, joita ei ilmeisesti nostettu. Suuret kivet joko haudattiin tiepohjaan tai siirrettiin sivulle. Tien sivusta lapioitiin maata tiepohjalle tasoitteeksi. Purojen yli rakennettiin puusillat paikalta otetusta, pyöreästä puutavarasta. Suot ja kosteikot ylitettiin täyttämällä ne paikalta kaadetuilla puurungoilla, joiden päälle lapioitiin maata. Työt tehtiin täysin mies- ja hevostyönä - mitään koneita lapion ja kankien ohella ei ollut käytössä.

Nykyään suurin osa teistä on tuhoutunut. Metsäalueilla sijainneiden teiden paikat ovat vielä havaittavissa, mikäli ne sijaitsevat vartuneemmissa tai vanhoissa metsissä. Sensijaan taimikoissa ja ojitusalueilla sijainneet tiet ovat jo kadonneet. Paikoin näistä Ryssänteistä on myös muodostunut nykyään käytössä olevia yksityis- tai paikallisteitä.

III.10 Miehistösuojat ja muut maahan upotetut rakenteet

Vaikka venäläiset rakennuttivatkin aikaisemmin mainitut miehistöparakit varustusten selustaan, he rakensivat myös ajan mukaisesti miehistösuojat lähelle taisteluhautoja, jopa alle 20 metrin päähän etummaisesta ampumahaudasta. Lisäksi ammuksia ja muita etulinjassa tarvittavia tarvikkeita varten rakennettiin suojia. Suomalaiset ovat tottuneet kutsumaan vastaavia rakennelmia korsuksiksi, mutta tuolloin kyseisistä rakenteista käytettiin nimeä lindaasi.

Joka tapauksessa venäläiset rakennuttivat näitä kirveellä veistetyistä hirsistä koottuja kehikoita kymmeniä eripuolella pitäjää. Niiden valmistus keskitettiin sopiville mäntykankailla, alueille missä oli sopivan kokoista puuta. Maanomistajilta ei vaivauduttu lupia kyselemään. Hirsikehikot valmistettiin sitten näillä kankailla, purettiin ja siirrettiin juoksuhautojen luokse, missä ne sitten kaivatettiin uudelleen paikalle kaivettuun kuoppaan ja peitettiin hirsillä ja maalla. Muutamia näistä Lindaasi-kehikoista on säilynyt nykyaikaan; niitä on mm. maalaistalojen piharakennuksina, eivätkä rakennuksen nykyiset omistajat välttämättä tiedä rakennusten alkuperäistä tarkoitusta.

Yksi säästynyt ja hyväkuntoinen lindaasi sijaitsee Vehmaisten kylässä, Hännilän tilalla pellon reunassa. Rakennus on jonkin aikaa sitten siirretty nykyiselle paikalleen ja on toiminut palvinsaunana. Rakennus on vinolapekattolinen, pitkänurkkasalvattu hirsirakennus. Hirret ovat karkeahkosti veistettyjä, mutta tiiviisti ladottuja. Rakennelman korkeus on 2-2.5 metriä, pohja on 3x4 metriä, ja sisäkorkeus selvästi alle kaksi metriä; normaalimittainen aikuinen ei oikein voi seisoa suorana.

Toisen todennäköisesti ko. varustuksiin kuuluneen hirsikehikon jäännökset sijaitsevat Maivalan urheilukentän laidalla. Kehikko on pienempi ja tasanurkkasalvattu.

Myös juoksuhautojen sivut on todennäköisesti pyritty tukemaan puulla, mutta Juvalla sijainneet juoksuhaudat ovat matalaksi kaivettuja, keskeneräisiä, joten niiden sivuja ei liene katettu mitenkään.

III.11 Alueen metsänkäsittely linnoitustyön yhteydessä

Myös linnoitusalueen metsään linnoittajat kiinnittivät tarkkaa huomiota. Puuta kaadettiin hyvin harkiten, varustukset pyrittiin kätkeään metsän sisään, vaikka varsinaista naamiointia ei ilmeisesti harrastettukaan. Omaa tähytystä ja tulta häiritsevä aluskasvillisuus

ja puiden alaokset raivattiin pois, mutta muuten metsän annettiin olla rauhassa. Luonnollisesti suoraan varustusten tiellä olevat puut poistettiin.

III.12 Edustavimmat Juvalla sijaitsevista kohteista

Ryssäntie

- ehkä parhaiten säilynyt pätkä sijaitsee Vehmaisten ja nääringin kylien rajalla Saarisyrjän maalla, Sääksensuon pohjoispuolella

Lindaasi

- edellä mainittu, nykyinen palvinsauna Vehmaisten Hännilässä

Juoksuhaudat

- kallioon louhitut varustukset kirvesniemessä niiltä osin kuin ne eivät sijaitse kesämökkien vieressä
 - Tarkeisniemessä, Murtoisten kylässä sijaitsevat kaksi syvää taisteluhautaa, ja niiden takana oleva lindaasikuoppa
 - Pekurilanjoen varressa, 5-tien länsipuolella sijaitsevat kolme eteläisintä, syvempää taisteluhaudan pätkää
 - Loukeenvuoren lounaispuolella, Vuorenmaan tien vieressä sijaitseva taisteluhauta, johon louhittu pesäkkeitä, sekä tien toisella puolella sijaitseva kallioon louhittu suoja
 - Kaihumäen kylässä sijaitseva Sistolän tilan alueelle kaivettu taistelu- ja yhdyshautaverkosto

IV VARUSTUSTEN RAIVAUS JA KARTOITUS

I maailmansodan aikaisista varustuksista raivattiin seuraavat: SULKANEN, HAAPARANTA, TARKEISNIEMI, RANTALA, PEKURILANJOKI, UNIJOKI, TAIKINAJOKI, LOUKEENVUORI, KALLIOPURO, RÜUNAKANGAS JA OSA KUOSMALAA.

Osalla Ruunakankaan ja Taikinajoen varustuksia risut ja hakkuutähteet poltettiin, muuten risut leviteltiin varustusten ulkopuoliseen metsään. Näin siksi, että risujen polttaminen tiheässä metsikössä olisi muodostanut liian suuren metsäpalon vaaran. Risujen poiskuljettaminenkaan ei ollut kustannussyistä mahdollista. Kasvavia arvo-puita ei näiden varustusten alueelta kaadettu.

Kaikki Juvalla sijaitsevat, tätä kirjoitettaessa tunnetut puolustusvarustukset (vallit ja juoksuhaudat) myös kartoitettiin, vaikka niitä kaikkia ei ehdittykään raivata.

Työajan käyttö Juvalla:

Puolustusvarustusten raivaus	237	miestyöpäivää
Siltatyöt	55	"
Kartoituksen avustus	120	"

Yhteensä	490	"

Työntekijöiden kuljetuksesta työmaalle vastasi Pentti Kiiskinen. Tautokuvan työmaille vuokrasi Juvan kunta, ja sen siirtelyn hoiti Pentti Gruner. Työkalujen teroitus tapahtui Juvan kunnan varikolla.

Mikkelissä 12.11.1993

 Hannu Poutiainen
 aluesuunnittelija

Pentti Gruner
 työnjohtaja

SILMÄYS VENÄLAISTEN LINNOITUSTÖIDEN ILMENEMISEEN SUOMEN LEHDISTÖSSÄ

Pentti Gruner

Tämä silmäys perustuu muutaman tunnin mittaiseen tutustumiseen vuosina 1914 - 1920 ilmestyneisiin maakuntalehtiin. Suur-Savo ilmestyi vuoden 1917 heinäkuuhun saakka, ja paria kuukautta myöhemmin sen seuraajana alettiin julkaista nykyäänkin ilmestyvää Länsi-Savoa.

Venäläisten suorittamat linnoitustyöt olivat rautateiden rakennustöiden ohella Suomen rakennuskohteista laajimmat, joten voisi kuvitella niiden näkyneen myös lehdistössä. Näin ei kuitenkaan näytä olleen asian laita. Tähän lienee ollut useita syitä, joista seuraavassa pari ilmeisintä.

Lehtien ilmestymiskertoja oli huomattavasti nykyistä vähemmän ja lehtien sivumäärä oli huomattavasti pienempi. Lisäksi uutisaiheita oli tuolloin yllin kyllin tarjolla: maailmansodan tapahtumat ja valtioiden viralliset ilmoitukset saavutuksista ja menetyksistä sekä myöhemmin Suomen itsenäistyminen, vapaussota ja muut itsenäisyyden alkuajan polttavat kysymykset.

Linnoitustöiden aikana Suomen lehdistössä vallitsi ankara sensuuri, olihan maailmansota tuolloin kuumimmillaan. Tosin sensuuria olisi varmasti harjoitettu siitäkkin huolimatta, että Venäjä ei olisi ottanut osaa taisteluihin. Silmäillyissä lehdissä oli useampikin artikkeli, joissa käsiteltiin rangaistuksia luvattomista kirjoituksista. Kevään 1917 lehdissä oli useita ilmoituksia, joilla haettiin työntekijöitä linnoitustyömaille. Kuitenkaan ilmoituksissa ei mainittu linnoitustöistä mitään. Hakemuksen muoto oli 'työmiehiä otetaan töihin'.

Seuraavassa lainaukset kolmesta linnoitustöihin liittyvästä kirjoituksesta, joista kaksi ensimmäistä ovat ilmoituksia ja kolmas artikkeli.

Suur-Savo Torstaina 15.4.1915

"Mikkelin Sotilasrakennus-KOMISIONI,

alotettuaan taas 80 p:nä maaliskuuta vuonna 1915 v. l. toimintansa, täten antaa tiedoksi halullisille tavarain hankkijoille, että yllä mainittu KOMISIONI ottaa vastaan tarjouksia tästä päivästä lähtien:

tiilistä, kalkista ja puurakennustarpeista.

Tarjousten suuruudesta, hinnoista, ja minkä ajan sisällä hankinta voi tapahtua, on annettava selvät tiedot osotteella: Mikkelin Sotilasrakennuskomisionin konttori (Suomalaiset kasarmit)."

Suur-Savo Tiistaina 24.4.1917:

"Rajaton määrä kivi- puu- ja maa-

Työmiehiä

otetaan töihin Rantasalmen pitäjässä Kolkontaipaleen ja Haapataipaleen kylässä sekä Juvan pitäjässä Kilpolan ja Maivalan kylässä.
Työt tehdään suurimmaksi osaksi urakalla.
Asunto vapaa ja ruokatavaroita saatavissa

Lähempiä tietoja saa työnjohtajilta työpaikoilla ja Mikkelin Välitystoimistolta Mikkelissä."

Länsi-Savo keväällä 1919:

"Venäläisten linnoitustöiden aiheuttamat vahingot Mikkelin läänissä

Tähän asti arvioitujen vahinkojen summa noin 700,000 mk

Kuten tunnettua, toimittivat venäläiset laajoja varustelutöitä ympäri lääniamme vuosina 1916-17 ja saattoivat aikaan suuria vahingoita maanomistajille ja muille paikkakunnan asukkaille. Näitä vahingoita arvioimaan asetettiin läänimme kaksi arviolautakuntaa, jotka ovat nyt saaneet työnsä suoritetuksi melkein kaikkien kuntien alueella ja nousevat vahingot, kuten allaolevista numeroista näkyy, huomattaviin summiin. Aikaisemmin olemme jo kertoneet vahinkojen suuruudesta Mäntyharjulla ja Ristiinassa. Mikäli Länsi-Savo on nyt saanut tietää nousevat venäläisten aikaansaamat vahingot

Juvalla	Smk:n	147,358:13
Rantasalmella	"	77,253:13
Puumalassa	"	10,329:42
Sulkavalla	"	11,370:-
Kerimäellä	"	81,434:72
Mikkelin pit.	"	2,740:-
Haukivuorella	"	25:-

Yht. Smk. 330,510:40

Mäntyharjulla tekivät arvioidut vahingot Smk. 325,382:88 ja Ristiinassa Smk. 43,891:46 joten läänissämme on tähän mennessä arvioitu vahingoita yhteensä Smk. 699,784:74.

Näihin numeroihin sisältyvät metsien hakkuu, maankaivu, peltojen turmeleminen, aitojen ja rakennusten särkeminen, kalavesien turmeleminen sekä laittomat majoitukset.

Arvioimatta on vielä vahingot Säämingissä, Enonkoskella, Savonrannalla ja heinävedellä. Nämä toimitetaan ensi kesänä."

VÄINÖ LIPSASEN HAASTATTELU JUVAN KAIHUNMÄEN KYLÄSSÄ KOIVUAHON TILALLA 27.7.1992

VÄINÖ LIPSANEN, SYNTYNYT 1910 ON TOIMINUT KYMI OY:N PALVELUKSESSA YLI KOLMEN VUOSIKYMMENEN AJAN - LÄHINNÄ POHJOIS-JUVAN JA JOROISTEN ALUEELLA -, JOTEN HÄN TUNTEE ALUEEN MAASTON, IHMISET JA HISTORIAN MELKO HYVIN. HÄN VIETTI LAPSUUTENSA JA VARHAISNUORUUTENSA LEHTIKAN- KAALLA JA MUISTAA MELKO HYVIN AJAN, JOLLOIN ALUEELLA SUORITETTIIN LINNOITUSTOITA; HÄNHÄN OLII TUOLLOIN 7-VUOTIAS. LISAKSI KYLÄLÄISET OVAT KERTONEET KO. ASIOISTA HÄNELLE MYÖHEMMIN.

SUORITTAMANI HAASTATTELU KOSKI LÄHINNÄ VENÄLAISTEN TOIMIA POHJOIS-JUVALLA ENSIMMAISEN MAAILMANSODAN AIKANA. TUOLLOINHAN VENÄLÄISET VARUSTUIVAT SAKSALAISTEN PIETARIIN SUOMEN KAUTTA MAHDOLLISESTI KOHDISTUVAAN HYÖKKÄKSEEN. JUVA ON OLLUT HEILLE STRATEGISESTI TARKEA KOHDE TÄALLÄ SIJAINNEIDEN VARUSTUSTEN LUKUMÄÄRÄSTÄ PÄATELLEN. SAVONLINNAAN JA ITÄÄN SUUNTAUTUVAT MAANTIE JA RAUTATIE LIENEVÄT OLLEET ERITYISESTI TARKEITA SUURRUHTINAAN ARMEIJALLE.

VENÄLÄISET RAKENNUSTIVAT VEHMAISTEN, KAIHUMÄEN, POIKOLAN, MANNYNMÄEN JA TUUSMÄEN KYLIEN ALUEELLE TAISTELUHAUTOJA, ERI KOKOISIA MAJOITUS-PARAKKEJA JA RYSSANLINJANA TUNNETUN TYKKI- JA HUOLTOTIEN. SUURIN OSA NÄISTÄ TOISTA JAI KESKENERÄISIKSI KOHTA BOLSEVIKKIEN TEKEMÄN VALLANKUMOUKSEN JÄLKEEN SYKSYLLÄ 1917.

EI OLE TARKASTI TIEDOSSA MILLON VENÄLÄISET ALOITTIVAT LINNOITUSTYÖT ALUEELLA, MUTTA TYÖT LIENEVÄT OLLEET LAAJIMMILLAAN KEVÄÄLLÄ, KESÄLLÄ JA ALKUSYKSYLLÄ 1917. TUOLLOIN ALUEELLA OLII NOIN 40 VENÄLÄISTÄ SOTILASTA TYÖNJOHTO- JA SUUNNITTELUKÄYTTÄVÄISSÄ. TYÖHEVOSIA VENÄLÄISILLÄ OLII LÄHES PARIKYMMENTÄ ALUEELLA, JOSSA VÄINÖ LIPSANEN LAPSENA LIIKKUI. RASKAAMPAA KALUSTOA, KUTEN AUTOJA TAI JÄREITÄ ASEITA VENÄLÄISILLÄ EI OLLUT.

ITSE RAKENNUSTYÖN SUORITTIVAT SUOMALAISET, OSIN KYLÄLÄISET OSIN MUUALTA TULLEET PALKKATYÖLÄISET. TYÖNTEKIJÖIDEN JOUKOSSA OLII MYÖS NAISIA. PAKKOTYÖTÄ TEKEVIÄ ALUEELLA EI LIENE OLLUT.

KORKEAMPIARVOISET VENÄLÄISET MAJOITTUVAAT ALUEELLA OLLEISIIN SUUREMPIIN TALOIHIN, AINAKIN KOHISEVAN, MATKUSLAMMEN JA JAKKOLAN TILOILLE. MUILLE VENÄLÄISILLE VALMISTETTIIN PARAKKI LÄHELLE ALA-MATKUKSEN RANTAA VANHAN 5-TIEN VARRELLE. HIRSI-PARAKKI OLII NOIN 9x24m KOKOINEN, ILMAN KIVIJALKAA RAKENNETTU. SUOMEN VALTIO MYI MYÖHEMMIN RAKENNUKSEN PURETTAVAKSI 20-LUVUN ALUSSA, JOLLOIN OSA SIITÄ KOOTTIIN UDESTAAN JUVAN KIRKONKYLÄÄN NYKYISEN T-MARKET KURREN PAIKALLE. RAKENNUS TUHOUTUI PARI VUOTTA SITTEN NYKYISEN MARKETIN RAKENNUSTOIDEN YHTEYDESSÄ. MYÖS RYSSANLINJAN LÄHETTYVILLÄ OLII AINAKIN KOLME ERILLISTÄ, PIENEMPÄÄ PARAKKIA, JOTKA LIENEVÄT TUHOUTUNEET MYÖHEMMIN.

HEVOSIA PIDETTIIN AINAKIN MATKUSLAMMEN TALLISSA. ILMEISESTI HEVOSIA SAIRASTUI JA KUOLI JOHONKIN TAUTIIN, KOSKA NIITÄ HAUDATTIIN EM. TILAN MAALLE.

MYÖHEMPIEN AIKOJEN YLEISET MIELIKUVAT TUON AJAN VENÄLÄISISTÄ LIENEVÄT AINAKIN OSITTAIN VIRHEELLISET, SILLÄ ALUEELLA OLLEET VENÄLÄISET KUULEMANI PERUSTEELLA SUHTAUTUIVAT SUOMALAIISIIN, ETENKIN LAPSIIIN, HYVIN YSTÄVÄLLISESTI - TOSIN LAPSIA MYÖS PELOTELTIIN VENÄLÄISILLÄ. SOTILAAT ANTOIVAT LAPSILLE SOKERIPALOJA JA LEIPIÄ KOTIIN VIETÄVIKSI.

MYÖS PALKANMAKSU TYÖLÄISILLE OLII SUURPIIRTEISTÄ - SUOMALAIISILLE POSITIIVISESSA MIELESSÄ. TÄTÄ KUVANNEE PARHAITEN VENÄLÄISEN PALKANLASKIJAN TOTEAMUS: KOTTI KOTTINA, TILI TILINÄ! (PALKANMAKSUSA EI OLLUT VÄHENTÄNYT SUOMALAISEN TYÖMIEHEN TILISTÄ ETUMAKSUA) TOISAALTA MAANOMISTAJILTA EI JUURI KYSYTTY LUPAA PUIDENKAATOON TAI KAIVANTOJEN TEKOON - SUOMEN VALTIOHAN JOUTUI MYÖHEMMIN KORVAAMAAN VAHINGOT.

ALUEELLE RAKENNETTUIJEN TAISTELUHAUTOJEN (TUKKIKANGAS - KIVIAHO) YMPÄRISTÖSTÄ METSÄ HARVENNETTIIN VOIMAKKAASTI LAAJALTA ALUEELTA AMPU-

MA-SEKTOREIDEN AVAAMISEKSI MUTTA AUKEAKSI METSÄÄ EI HAKATTU. KAADETTU PUUTAVARA JAI MAANOMISTAJIEN TAI KYLÄLAISTEN KORJATTAVAKSI; SITÄ EI JOKO EHDITTY TAI EI OLLUT TARKOITUSKAAN KÄYTTÄÄ LINNOITUSTOISSA HYÖDYKSI. MUUTENKIN ALUEELLA SÄILYNEET JUOKSUHAUDAT OVAT HYVIN MATA-LIA, KUIN KESKENERÄISIA. ASIAAN ON SAATTANUT VAIKUTTA A MYÖS SE, ETTÄ KUN VENÄLAISTEN VALVONTA VÄLTTI, TYÖNTEKIJÄT ALOITTIVAT ESIM. KOR-TINPELUUN.

NOIN PUOLET ALUEEN JUOKSUHAUDOISTA TUHOUTUI 5-TIEN RAKENNUSTÖIDEN YHTEYDESSÄ - TÄYTEMAAN OTON AIHEUTTAMANA - 1950-LUVUN LOPUSSA.

JUOKSUHAUTOJEN LISÄKSI VENÄLAISET RAKENNUSTIVAT RYSSÄNLINJAKSI KUT-SUTUN TYKKITIEN RANTASALMEN KOLKONTAIPALELTA JUVAN HAMPUNJOEN YLI KÄKKÄRÄSELKÄÄN. TIE OLI NOIN NELJÄ METRIÄ LEVEÄ, PAIKKA PAIKOIN LINJASUORA URA, JOKA YLITTI USEITA SUOALUEITA. TIEN RAKENTAMINEN AL-KOI MOLEMMISTA PÄISTÄ YHTÄ AIKAA, JA RAKENTAJAT KOHTASIVAT PUOLIVA-LISSÄ TIETÄ.

PUUT KAADETTIIN MAHDOLLISIMMAN LYHYEEN KANTOON, JOITA EI NOSTETTU. KIVET ILMEISESTI PYRITTIIN HAUTAAMAAN TIEPOHJAAN. SUOKOHTIIN KAADET-TIIN SUURIA PUURUNKOJA KANTAVAN KERROKSEN SAAMISEKSI. PAIKOIN TIEN MOLEMMILLE PUOLIN KAIVETTIIN RAVIOJAT. SUOMALAISTEN SALLITTIIN KUL-KEA JALKAISIN KESKENERÄISTÄ TIEURAA, MUTTA HEVOSAJONEUVOJA TIEPOH-JALLA EI KATSELTU SUOPEASTI.

NYKYÄÄN TIENPOHJA ON VAIN HARVOISSA PAIKOISSA HAVAITTAVISSA, PAITSI RANTASALMEN PUOLELLA, MISSÄ NYKYINEN KOLKONTAIPALE - PAHAKKÄLÄ -MAANTIE TODENNAKOISESTI MYÖTÄILEE VANHAA TIELINJAA.

VÄINÖ LIPSASEN LISÄKSI OLEN TOISTAISEKSI SAANUT TIETOJA RYSSÄNURASTA EINAR LESKISELTA, ERKKI MARTIKAISelta SEKÄ ARVO JA EERO TURUSELTA. LISÄKSI EINO HUUPPONEN TIETÄÄ KO. ASIESTA.

Pentti Gruner

JK. KYSELYIDEN YHTEYDESSÄ TULI LISÄKSI ESILLE MAININTA JOROISTEN KAITAISISSA MAHDOLLISESTI VUONNA 1800 (1808?)KÄYDYSTÄ TAISTELUSTA. ASIAA EN TASSÄ YHTEYDESSÄ PYSTYNYT SELVITTÄMÄÄN.

VUONNA 1910 SYNTYNEEN VAINO TARKIAISEN HAASTATTELU KAURAMAEN TILALLA JUVAN KUNNAN NAARINGIN KYLASSA 20.8.1992

HAASTATTELUN AIHE OLI VENALAISTEN TOIMINTA KENTTALINNOITUSTOISSA NAARINGIN KYLASSA I MAAILMANSODAN AIKAAN. VAINO TARKIAINEN MUISTAA TAPAHTUMIA OMAKOHTAISINA KOKEMUKSINA ALLE KYMMENVUOTIAANA LAPSENA SEKA HANEN ISANSA (AUGUST TARKIAINEN) MYOHEMMIN KERTOMINA TARINOINA.

TARKIAISET JUOTUIVAT SEURAAMAAN LINNOITUSTOITA VARSIN LAHELTA, Koska paikallisia toita johtanut venalainen upseeri (vanrikki) oli majoittautunut heidan omistamalleen kauramaen tilalle. Lisaksi tilalle oli majoitettu nelja tulkkia.

VENALAISET RAKENNUTTIVAT TARKIAISTEN TUPAAN VALISEINIA SAADAKSEEN HUONEITA OMAAN KAYTTOONSA. MYOS PUHELINKONE VIRITETTIIN TALOON. EDELLEEN VENALAISILLA OLI 36 HEVOSTA KAURAMAESSA. TOINEN LINNOITUSTOITA JOHTANUT UPSEERI, ILMEISESTI MYOS VANRIKKI, VASTASI MAIVALASSA TAPAHTUMISTA TOISTA. EPASELVAKSI JAI, OLIKO ALUEELLA NAIDEN VANRIKKIEN ESIMIEHIA TAI MUITA UPSEEREJA. VAINO TARKIAINEN TIESI KERTOJA MOLEMPIEN VENALAISTEN UPSEERIEN KAATUNEEN TAISTELLESSAAN PUNAKAARTIN RIVEISSA VIIPURISSA HUHTIKUUSSA 1918 VALKOISTEN VALLATESSA KAUPUNGIN.

KAIKEN KAIKKIAAN NAARINGISSA OLI NOIN 40 VENALAISTA. EI OLE TIEDOSSA LIIKKUIVATKO NAMA VENALAISET TOISTEN LINNOITETTAVIEN KYLIEN ALUEELLA VAI OLIVATKO SIELLA ERI MIEHET. KAURAMAEN LISAKSI SOTILAITA OLI AINAKIN HANNILAN, KOLJON JA HEINAMAEN TILOILLA NAARINGIN KYLASSA. VENALAISILLA OLI TAPANA PITAA PUNAISTA LIPPUA TALON PIHALLA ESIM PIHAPUUN LATVASSA MERKIKSI PAIKALLA OLEMISESTAN.

KUTEN POHJOIS-JUVALLA, MYOS NAARINGISSA SUOMALAISET TYONTEKIJAT SUORITTIVAT RAKENNUSTYOT VENALAISTEN VAIN VALVOESSA TOITA. TOISSA OLI PAIKALLISTEN ASUKKAIDEN LISAKSI MIEHIA AINAKIN MIKKELISTA JA MUISTA LAHIKUNNISTA. PALKANMAKSU TAPAHTUI KERRAN KUUSSA KAURAMAEN PIHALLA, TUOLLOIN PIHALLA OLI PITKA JONO PALKKAANSA ODOTTAVIA TYOLAISIA. HEVOSMIEHEN PAIVAPALKKA OLI TUOLLOIN 7 MK.

TOITTEN ALKAMINEN, RUOKATUNTIJA TOITTEN PAATTYMINEN ILLALLA TIEDOTETTIIN VARSIN OMALAATUISESTI: KAURAMAEN PIHAKOIVUIHIN OLI RIPUSTETTU RATAKISKON PATKA, JOHON LYOTIIN LEKALLA - NAIN AIKAANSAATU KUMAUUS KUULUI LAHES 10 KM:NPAAHAN VEHMAAN KYLAN TAAKSE.

RAKENNUSTYOT ALKOIVAT ELOKUUSSA 1915 KESTAEN VUODEN 1917 LOKAKUULLE, JOLLOIN VENALAISET LAHTIVAT JUVALTA JATTAEN LINNOITUSTYOT KESKENERAISIKSI. TUONA AJANJAKSONA TYOT OLIVAT YMPARIVUOTISIA, TS. LUMI TAI ROUTA EIVAT ESTANEET RAKENNUSTOITA.

NAARINGIN ALUEELLA RAKENNETTIIN TAISTELUHAUTOJA, TYKKI-JA HUOLTOTEITA, HIRSIKEHIKOITA MAAHAN UPOTETTAVIKSI LINDAANEIKSI SEKA MAJOITUSPARAKKEJA SOTILAILLE.

JUOKSUHAUTOJA KAIVETTIIN MAAHAN LOUKEENVUOREN JA PIENENVUOREN SEKA HYRYNMAEN ITA-, LUOTEIS- JA POHJOISRIINTEILLE. LOUKEENVUORELLA SIJAINNEET KAIVANNOT JAIVAT OSITTAIN 1980-LUVULLA RAKENNETUN LENTOMAJAKAN ALLE. MAAHAN UPOTETTAVIKSI TARKOITETTUA KORSUKEHIKOITA VALMISTUI NOIN 70 KAPPALETTA HYRYNMAEN JUOKSUHAUTOJEN LAHEISYYTEEN SEKA HYOTYYN JA KALVITSAN TEIDEN RISTEYKSEN ITAPUOLELLE. KATOTTOMAT KEHIKOT OLIVAT NOIN 9 NELION SUURUISIA PITKANURKKA-SALVATTUJA RAKENNELMIA. JOUKOSSA OLI MYOS JOKU SUUREMPI KEHIKKO.

KAURAMAEN PELTOJEN LOUNAISPUOLELLE VENALAISET RAKENSIVAT KAKSI 500 MIEHEN PARAKKIA. LAUTAVUORATUT, HUOPAKATETUT PARAKIT RAKENNETTIIN MAAPOHJALLE ILMAN KIVIJALCAA. TARVITTAVA SAHATAVARA PAKKO-OTETTIIN MIKKELILAISelta SAHALTA, JOSTA SAHATAVARA KULJETETTIIN JUNALLA KALVITSAN ASEMALE JA HEVOSILLA EDELLEEN NAARINKIIN. MYOHEMMIN PARAKIT PURETTIIN JA SAHATAVARA KAYTETTIIN VEHMAAN KOULUN RAKENNUSTOISSA. LISAKSI HANNILAN PELTOJEN ETELAPUOLELLE VENALAISET RAKENSIVAT PIENEMMAN PARAKIN PAALLYSTOLLE. VENALAISET EIVAT KUITENKAAN KERINNEET MAJOITTUA MILTEI VALMIISIIN PARAKKEIHIN ENNENKUIN JOUITUIVAT POISTUMAAN PAIKKAKUNNALLA.

VUONNA 1908 SYNTYNEEN JA JUVAN PITAJAN VEHMAAN KYLÄSSÄ ASUNEEN VILJO PAASOSEN HAASTATTELU 1.10.1992

VENÄLÄISET OLIVAT PERUSTANEET ESIKUNNAN LAITILAN TILALLE KAIHUNMAEN KYLÄÄN. TILALLE OLI MAJOITTUNUT AINAKIN YKSI UPSEERI. ASUINRAKENNUKSEEN VENÄLÄISET OLIVAT VETÄNEET PUHELINJOHDOT, JA PUHELINTA JOUTUIVAT PÄIVYSTÄMÄÄN MYÖS SUOMALAISET, ILMEISESTI TALONVAKI.

VENÄLÄINEN MIEHISTÖ OLI MAJOITTUNUT PEKKALAN TILALLE VEHMAISTEN KYLÄÄN. MUISTA MAJAPAIKOISTA EIKÄ SIITÄ, PALJONKO VENÄLÄISIÄ TUOLLOIN VEHMAAN ALUEELLA OLI, EI VARMAA TIETOA OLE.

VARSINAISIA TAISTELUJOUKKOJA VARTEN VENÄLÄISET RAKENNUTTIVAT KAKSI LAUTAVUORATTUA PARAKKIA SARKASENKANKAALLE VEHMAISTEN KYLÄÄN SARKASEN LAMMEN JA VANHAN 5-TIEN VÄLISELLE KANKAALLE. SARKASENKANKAALLA VALMISTETTIIN MYÖS USEITA ERIKOKOISIA HIRSIKEHIKOITA MAAHAN UPOTETTAVIKSI KORSUIKSI JA PESAKKEIKSI. ILMEISESTI YKSI TÄLLÄINEN HIRSIKEHIKKO ON EDELLÄ MAINITUN PEKKALAN TILAN PIHARAKENNUKSENA.

VENÄLÄISET ILMEISESTI KÄYTTIVÄT KUORMA-AUTOJA JOISSAIN LINNOITUSTYÖNVAIHEISSA, SILLÄ MUUTAMIA AUTOJA SÄILYTETTIIN VANHAN 5-TIEN VARELLA LÄHELLÄ SILLOISEN JYRINAHONTIEN RISTEYSTÄ. KUITENKIN ESIM. RUOKATARVIKKEET HAETTIIN KAHDEN HEVOSEN VETÄMILLÄ VAUNUILLA SAVONLINNASTA; AIKAA MATKAAN KULUI PARI PÄIVÄÄ.

VARSINAISISTA KENTTÄVARUSTUKSISTA TULIVAT HAASTATTELUSSA ESILLE KUOSMASEN LAMMEN JA SARKASEN VÄLISELLÄ KANKAALLA, JYRINAHONTIEN MOLEMMIN PUOLIN SIJAITSEVAT JUOKSUHAUDAT. LINNOITETUN ALUEEN METSÄ OLI HARVENNETTU JA ALISKASVOS RAIVATTU MAAHAN. MITÄÄN TIETOJA PIEKSÄMÄEN - JUVAN - TIEN VARTEN RAKENNETUISTA VARUSTUKSISTA EI TULLUT ESIIN; ILMEISESTI ALUETTA EI KERITTU LINNOITTAMAAN. MYÖSKÄÄN TEITÄ VENÄLÄISET EIVÄT ILMEISESTI RAKENTANEET PIEKSÄMÄKI - JUVA JA JOROINEN - JUVA - TEIDEN VÄLISELLE ALUEELLE, VAAN TYYTYIVÄT HYÖDYNTÄMÄÄN JO OLEMASSA OLEVIA TEITÄ.

Pentti Gruner

HILJA KILKIN HAASTATTELU 29.10.1992

Täydentäviä tietoja Juvan lehdessä 16.12.1990 olleeseen kirjoitukseen

Unijoen varren lisäksi linnoituslaitteita rakennettiin harjanteenkangas-nimiselle rinteelle Unijoelta etelään, lähemmäs Tuhkalan kyläkeskusta. Alueella lienee ollut noin viisi lindaasia, 1-tai 2-ovisia, kooltaan noin 3X3 kolme metriä kanttiinsa ja sisäkorkeudeltaan noin kaksi metriä. Lindaasit olivat vinolapekattoisia, halkaisijaltaan noin 20 cm paksuista, sisäpuolelta veistetyistä ja sammalilla tiivistetyistä hirsistä koottuja. Lindaaseissa oli peltikaminat lämmitystä varten.

Lehtikirjoituksessa (Juvan lehti 16.12.1990) mainitut Taneli Laamasen maalle rakennetut parakit sijaitsivat alueella, joka nykyään tunnetaan Parakkikankaan nimellä. Se sijaitsee Enok Turkin perikunnan (Lumpeisensalon tila) rajaa vasten Soidinsuon ja Pajusen Matin omistaman Unijokien tilan välissä.

Venäläisten rakennuttama ja keskeneräiseksi jäänyt tie sijaitsi nykyisen Kilpolanmäki-Unijoki -tien lounaispuolella(?); se päättyi Kilpolan kylässä sijaitsevan Purupenger tilan kohdalle. Tie oli taioitettu ja jonkinlaiset ojat oli kaivettu tien viereen.

Sergei (komentava upseeri) on mahdollisesti asunut Kortelampi-nimisellä tilalla. Miehistö oli majoittunut ainakin silloiseen Jussi Pajusen hallinnassa olleeseen torppaan, joka nykyään on Matti Pajusen omistama Unijoen tila. Venäläiset hankkivat jonkinverran elintarvikkeita paikallisista taloista joko ostamalla tai vaihtamalla esim vehnäjauhoihin tai sokeriin.

Alueella oli yhden upseerin lisäksi ainakin 10 alipäällystöön ja miehistöön kuuluvaa sotilasta. Venäläiset lähtivät paikkakunnalta lopullisesti loppukesällä 1917.

Pentti Gruner

"HILJA KILKKI MUISTELEE
KESÄ 1917

ELETTIIN KESÄÄ 1917. OLIN SILLOIN ELOKUUN 9. PNÄ TÄYTTÄNYT 10 VUOTTA. VENÄLÄISET OLIVAT SIJOITTANEET JOUKKO-OSASTOJAAN PITKIN SUOMEN MAATA. YKSI OSASTO OLII SIJOITETTUNA KILPOLAAN JA TUHKALAN SYDÄNMAILLE. SOTILAAT ASUIVAT SYDÄNMAAN TORPISSA. HEIDÄN TEHTÄVÄNÄÄN OLII RAKENTAA PUOLUSTUSLINJAT. HE VÄRVÄSIVÄT SUOMALAISTA TYÖVÄESTÖÄ "PATTE- RITÖIHIN"

Minun kotini karjaa käytettiin metsälaitumella Unijoen kahden puolen. Minä olin paimentyttö. Vein karjan aamulla ja toin kotiin illalla. Siksi minä olin päivät näkemässä kaikkea, mitä siellä tapahtui. Aamulla tuli pitkä jono työmiehiä -myös naisia, jotka numeroitiin ja määrättiin kukin omaan työhönsä. Tulkkina oli Mikko Stolt-niminen nuori mies.

1. osasto kaivoi peltoihin ja metsiinkin kiemuraisia juoksuhautoja. Niihin upotettiin "Lindaas koppeja", joita muutamat miehet rakensivat Jussi Pajusen saunan luona olevalla niityllä. Ne olivat hirsistä rakennettuja. Niissä oli 1-2 ovea. Kattona olivat järeimmät hirret. Kopit siirrettiin sitten hevosilla niihin juoksuhautoihin. Sydänmaan mökeissä oli lapsia, joiden kanssa me joskus juoksimme niissä juoksuhaudoissa.

2. ryhmä vesoi joen varrella olevat puut noin puolitoista metriä korkealta, jotta oli hyvä näkyvyys, jos vihollinen lähestyy.

3. ryhmä, suurin miesjoukko, oli rakennustöissä. Taneli Laamasen maalle he rakensivat suuret parakit miehistöä ja herroja varten. Sinne me emme päässeet ennenkuin sotilaat joutuivat lähtemään pois.

Olin paimenreissullani sinäkin päivänä, jolloin lähtö tapahtui. Käsky oli tullut. Miehet keräsivät kaikki kampeensa aitoista, navetan vintiltä ja torpan yhdestä huoneesta, joka oli heidän hallussaan. Nelipyöräiset "roskat" täyttyivät hevosia ja näitä "roskia" oli pitkä jono, toisistakin paikoista tulleita. Lapset saivat sotilailta muutamia sokeripalasia, jotka olivat kuin tulitikkulaatikon puolikkaita.

Kun kuormasto oli valmis, asettuivat miehet kuormien viereen. Upseeri Sergei nousi ratsun selkään, komensi marssiin, soitti balalaikkaa ja koko miehistö lauloi. Niin päättyi heidän työnsä Unijoella.

Toiset joukot olivat rakentaneet tietä Kilpolan Koskenmäen luota sinne parakeille päin, mutta työ jäi kesken.

Samana kesänä taloista määrättiin luovutettavaksi hevosia Venäjän sotaväelle. Minunkin kotoani piti luovuttaa paras työhevonen, 6-vuotias tamma. Se oli koko perheelle raskas asia, mutta ei auttanut. Tosin hevosesta maksettiin Venäjän rahassa. Suomen pankki ei kuitenkaan vallankumouksen vuoksi enää noteerannut tuota valuuttaa, joten ne hevosrahat jäivät arvottomiksi.

Sydänmaalla ei ollut enää sotilaita. Puolukka-aikaan meitä lähti kylän tyttöjä marjareissulle, ja silloin me menimme katsomaan niitä parakkeja. Ne olivat jo aivan valmistuspisteessä, mutta niissä ei ollut ehditty asua. Miehistön parakkeja oli muistaakseni 2 tai 3. Niissä oli kaminat lämmitystä varten. Vuodekerroksia oli 2-3.

Herrojen parakki oli erikseen, mutta se oli lukossa, samoin herrojen keittiö. Miehistön keittiössä oli 3 isoa muuripataa, mutta astioita ei ollut.

Alueella oli myös pitkä ulkokuone ja kaksi kaivoa. Myöhemmin Suomen valtio myi huutokaupalla kaikki kyseiset rakennukset. Yksi jakso Suomen historiassa oli päätynyt meidän Sydänmailla.

Juvalla marraskuun 7. päivänä 1990 Hilja Kilkki"

Juvan lehti 16.12.1990

VENÄLÄISTEN LINNOITUSTYÖT

Vuosien 1914-1917 välillä täällä oli venäläisiä teettämässä linnoitus- ja tietöitä. Suunnitteilla oli rakentaa rautatie Mikkeli-Savonlinna-Matkaselkä.

Maivalassa asui Joenmäellä santarmi ja Antti Valkosen talossa asui vänrikki perheineen. Vuonna 1918 heille tuli poislähtö.

Kirvesniemessä on pisin yhtenäinen tie, joka on vielä nähtävissä. Vehkarannan ja Valkolan mailla on osa tästä "Ryssien tiestä" nykyisen tien alla, joka on siitä ajasta muuttunut leveämmäksi, autolla liikennöitäväksi tieksi. Myös Lahdentauksen maalla on nähtävissä pätkiä näistä teistä, maastoon on tehty pengerryksiä.

Murorannan tilan maalla Kukkomäen alla kaakkois-luode suunnassa ja Kukkomäen itäpuolella, samassa suunnassa Ylätalon maalla sekä Harjulan ja Alatalon tilojen mailla on muutaman sadan metrin pätkät kyseisiä teitä.

Venäläiset rakennuttivat myös **juoksuhautoja** näillä maisemilla.

Kirvesniemessä on kallioon käsiporalla ja lekalla porattu ja louhittu jouksuhautaa. Rautjärven itäisellä rannalla on aina Karslahteen asti satoja metrejä noina vuosina kaivettuja juoksuhautoja.

Kirvesniemessä porarina ja laturina toimi Juho Oinonen. Hän asui silloin Ritokankaalla. Lisäksi Sulkasen Särki-lahdessa on muutaman kymmenen metriä juoksuhautoja.

Ylätalon kankaalla Sulkasen sivulla, venäläisillä oli joka-aamuinen kokoontuminen ja käskynjako. Samalla paikalla he veistättivät lindaaseja, pieniä hirsimökkejä, jotka oli tarkoitus upottaa juoksuhautoihin korsuiksi. Nykyisin näitä niin sanottuja "Ryssän lindaaseja" on suutari Abel Ahosen entisellä torpalla aittana sekä urheilukentällä varastokoppina ja Hyytiäisen vanha sauna on lindaasin hirsistä tehty.

LINNOITUSTÖITÄ VUOSINA 1915-1917

Kun Suomi oli vielä suuren Venäjän osa-alueetta, ja ollut vuosisadat itäisen ja läntisen naapurin kiistakapulana, suomalaisten asuma-alueesta taisteltiin. Nyt varustauduttiin venäläisten toimesta ruotsalaisia vastaan.

Näistä asioista kertoi herastuomari, entinen maanviljelijä Kalle Einari Tarkiainen, joka oli silloin pikkupoika.

Kun venäläiset tulivat elokuussa 1915, niin he laittoivat punaisen lipun Avelinin navetan katolle (nykyisin Veikko Puikkosen talo), tänne jäi 40 sotilasta asumaan.

Antti Hännisen taloon meni kuusi sotilasta asumaan. Venäläiset ottivat salin puolen asuttavakseen, ja talon väelle jäi tupa, keittiö oli molempien käytössä.

Kauramäkeen August Tarkiaisen taloon asettui yksi upseeri, neljä tulkkia ja ruuanlaittaja. He ottivat asuttavakseen neljä huonetta, talon väelle jäi ainoastaan tupa.

Sen jälkeen sotilaat veivät lipun Loukeen vuorelle korkeimpaan puuhun.

Venäläiset sotilaat olivat kaikki aseistettuja, mutta eivät kyllä käyttäneet aseitaan paikallista väestöä vastaan. Kuitenkin niitä jotenkin pelättiin, saattoivat olla lukeneitakin miehiä?

Sitten alkoivat patterityöt, johon otettiin miehiä töihin omalta kylältä sekä kauempaa, niin että miehiä oli satoja töissä, venäläiset sotilaat olivat vain valvojina.

Venäjän valtion sotilastöissä olleita parakkityöläisiä Juvan Kauramäessä v. 1917. Kuva on otettu 30. päivänä maaliskuuta parakin seinustalla.

Osa miehistä oli linnoitustöissä, he kaivoivat juoksuhautoja Loukeenvuoren sekä Hyrynmäen ympärille ja toiset tekivät parakkeja Kauramäen Päiväkankaalle. Miesten parakkeja he tekivät kaksi, joihin mahtui 500 miestä parakkiinsa. Keittiöparakki oli erikseen, sinne oli muurattu kahdeksan pataa ruuanlaittoa varten. Herroille oli eri parakki rakenteilla, mutta se jäi kesken.

Sama porukka teki parakkitöitä Hyötyyssä Solkimäen talon kankaalla. Tietyö oli Piiparin tienhaarasta Maivalaan.

Ensimmäinen tietyö alkoi Kauramäen kohdalta Kalliokoskelle. Toinen tietyö oli Hännilän talosta Poikkimaan pellon reunasta Hyötyyn tiehen. Kolmas tietyö oli nykyisen Heinämäen tiehaarasta Hännilän, Kauramäen, Pellonpään, Heinämäen, Saarisyrjän, Jokelan ja Vehmaan maita myöten Vehmaaseen.

Kerran kuukaudessa oli tilinmaksu, miehet olivat pihalla pitkissä riveissä ja tämä toimitus kesti aamusta iltaan.

Seuraavana keväänä 1916 tuotiin hevoseja n. 100 kpl linnoitustöitä sekä tietöitä varten, nämä hevoset sijoitettiin useampiin paikkoihin.

Kaikki puutavara, mitä he tarvitsivat, otettiin mitään kysymättä paikan päältä.

Kauramäen pihalle suureen koivuun he toivat 2,5 metriä pitkän rautatiekiskon riippumaan. Siihen sitten lyötiin kirveellä tai lekalla ja tällä tavoin ilmoitettiin ruoka-aika sekä töihin lähtö.

Vuonna 1916 ensimmäinen auto, joka ajoi Nääringin tietä oli Maivalassa asuvan upseerin avoauto, jossa ei ollut oviakaan.

Kuljettaja toi Maivalan upseerin Kauramäkeen, ja paluumatkallaan pyyteli lapsia kyytiin ja ehdotti, että lähdettais etsimään masvalata, joka tarkoitti voita.

Venäläiset ilmoittivat huutokaupan Härkösenmäelle tien oikaisua varten. Härkösen mutkasta ruispeltoa myöten Kaipaisen riihen luo (nykyisin Alvar Sutelan kohdalle). Tie jäi tekemättä, koska venäläiset eivät maksaneet tarpeeksi, sillä siinähan olisi mennyt ruispelto hukkaan.

Vuonna 1916 venäläiset vetivät Juvan kirkolta puhelinkeskuksesta johdon Nääringille Kauramäkeen ja laittoivat itselleen puhelimen.

Suomen saatua itsenäisyyden v. 1917 lopetettiin patterityöt. Näin joutui venäläinen sotaväki lähtemään täältä, mutta mieleistä se ei sille ollut ja pääherran tiedettiin Viipurissa menettäneen henkensä.

Parakit ja kaikki laitteet jäivät Suomen valtiolle. Valtio korvasi vähän niitä vahinkoja, joita oli yksityisille aiheutettu. Tarina kertoo, että silloinen Poikmaan isäntä Aukusti Kaipainen keräsi maaltaan Teerilammensuon yli tehdyn sillan (joka tosin jäi keskeneräiseksi) omiin tarpeisiinsa. No mitäs tuosta! Hänen maaltaanhan ne siltatarpeetkin oli otettu omin luvuin. Myöskin Vehmaan kylän kansakoulu'on tehty näistä parakkitarvikkeista. Kerrotaan myös, että kyläläiset keräsivät venäläisten puhelinlangat oikeaan asiaan — aidansiteiksi.

Saimi Laitinen

SOTATALVI HYÖTYYSSÄ

Talvisodan alkaminen syksyllä 1939 oli tavattoman raskasta aikaa. Tämä raskas aika koetteli Hyötyynkin kylän asukkaita. Kun kutsu tuli liikekannalle panosta, tuli se tänne syrjäkyläänkin joka kotiin ja taloon. Kotiin ei jäänyt kuin vanha vaari, mummo, äidit ja lapset. Ei ollut helppoa pienten lasten isän lähteä ja jättää koti ja rakkaat — mutta isänmaa kutsui puolustamaan: isänmaata kotia ja perhettä.

Tämä oli raskasta aikaa, ainainen pelko, mitä sota tuo tullessaan ja paljon se toi tuskaa ja kyyneleitä Hyötyynkin kylän koteihin. Mutta yhteinen hätä kodin ja isänmaan puolesta yhdisti kyläkuntaa.

Kylän tarmokas opettaja Elsa Vehomäki jatkoi vetämäänsä ompeluseuraa kylän taloissa, mutta ompeluseuran kohde muuttui. Kun tulot ennen oli käytetty koulun hyväksi, niin nyt tulot päätettiin käyttää "Tuntemattoman sotilaan" hyväksi. Näin talojen tuvat täyttyivät vanhoista ja nuorista naisista. Talot lahjoittivat villat ja langat, joista joka viikko kokoontunut naisten joukko neuloi sotapojille sukat, käsineet ja kaulan- ja päänsuojukset.

ALMA PUOLAKKA KERTOO KALVITSA-NÄÄRINGI TIESTÄ
1915-1917

Venäjän patteritöiden alkaessa oli tietä jo tehty paikallisen väestön toimesta Kalvitsasta-Niinimäkeen saakka ja tietä pysytyi liikkumaan sen aikaisilla autoilla.

Niinimäeltä Juvan suuntaan tietä ei ollut. Muun muassa Niinimäensuo oli ylipääsemätön.

Patteritöiden alettua tie tehtiin Venäläisten toimesta Niinimäeltä Nääringin tielle. Keneltäkään lupaa kysymättä hakattiin tienvarsimetsästä puuta tienpohjalle ja ajatettiin maata lähitienoon kankailta tielle. Töitä johtaneet Venäjän herrat tarvitsivat tietä ajaessaan Kalvitsan asemalle. Mahdollisesti tietä oli myös tarkoitus käyttää tarvittaessa yhteytenä rautatieasemalta Hyötyyseen ja Nääringille valmistuville linnoitusalueille.

Alma Puolakan kertomusta tienteosta patterityönä tukee myöskin vanha ääninauha. Nauhalle haastattelin Oskari Puolakkaa patteritöiden ajalta. Oskarin kertomana on tiedot Kalvitsaan menevän tien teosta ja Solkimäen maalle rakennetusta parakista, joka toimi patteritöiden tukikohtana. Oskari osallistui patteritöihin ja piti työssä kaikkein epäoikeudenmukaisimpana sitä, että puut otettiin maanomistajan luvatta ilman korvausta parakin rakentamiseen, kuten myöskin tienpohjalle.

Asiakirjat ja haastattelut osoittavat, että vuosia meni aikaa tiepäätösten valittamiseen ja tieosien jakamiseen. Vaikka silloinen isäntä, valtio, kustansikin suurimman osan tien valmistamisesta jäi tien kunnossapito kylien asukkaille. Vuosikymmeniä joutuivat Nääringin, Hyötyyn ja Kaivomäen maanviljelijät huolehtimaan noiden silloin jaettujen tieosiensa kunnossapidosta.

(- JUVAN NÄÄRINGIN
PERINNEKIRJA -)

LUETTELO JUVAN KUNNASSA V. 1992 KARTOITETUISTA JA/TAI RAIVATUISTA I
MAAILMANSODAN AIKAISISTA KOHTEISTA:

JUVA HAAPARANTA	10.
JUVA KALLIOPURO	1.
JUVA KIRVESNIEMI	9.
JUVA KIVIJÄRVI	2.
JUVA KUOSMALA	2.
JUVA LOUKEENVUORI	4.
JUVA NIININIEMI	9.
JUVA PEKURILANJOKI I	7.
JUVA PEKURILANJOKI II	7.
JUVA RANTALA	8.
JUVA RUUNAKANGAS	1.
JUVA SULKANEN	10.
JUVA SÄÄKSJÄRVI	3.
JUVA TAIKINAJOKI	5.
JUVA TARKEISNIEMI	10.
JUVA UNIJOKI I	6.
JUVA UNIJOKI II	6.